

ՕՐԵՐԻ ՀԵՏ

Աղբբեջանի տնտեսությունը կոլապսի մեջ

ԱՄՆ-ի նավթարդյունաբերական սանկցիան

«Ղարաբաղ» նավթասարք անշարժ ամերիկյան ափամերձ ջրերում

Երեկ առավոտվանից միջազգային լրատվամիջոցները տեղեկացնում են, իսկ մերոմֆ՝ ինչպես միշտ՝ Նիկոլին ասաց, կրկնօրինակները կրկնեցին, «Իրական Հայաստան», կառուցելու ենք, Մկո, եւայլն, եւայլն: Իսկ իրական-սոսական Աղբբեջանում իսկական խուճապ է փողոցներում, խանութներում, բանկերում... Ամեն մարդ ջանում է կրճատել ծախսերը, խնայել հնարավորինս, արված ներդրումները նվազեցնել, չարվածները չեղարկել: Բանկերը անհասնելի են տարաբան չեն թափառապանական որոշմամբ, ղեկավարող տարաբանները սառեցված են: Չեղարկվել են աղբբեջանի ներմուծման աղտոտանքները, կրճատվում են աշխատակազմեր, նախատեսվում է գործազրկության աճ՝ հասկապելու նավթարդյունաբերության ոլորտում:

Խուճապի մեջ է նաեւ կառավարությունը: Տնտեսական, ֆինանսական, նավթարդյունաբերական նախարարություններն ու մասնագիտական խմբերը անողով միստեր են գումարում տնտեսությունը ոտների վրա դառնալու ֆայլեր ձեռնարկելու, նավթառուկայում նոր հաճախորդներ ներգրավելու, նավթի մատակարարման այլ ուղիներ գտնելու համար, քանի որ նավթասար տնտեսությունն այլեւս հյուրընկալ չեն վերաբերվում ծովային բոլոր տեղեկանքներում, ինչպես՝ կշիռաբար «Ղարաբաղ» անունը կրող թանկեղ, որն անգործ՝ այժմ ծփում է ամերիկյան ափամերձ ջրերում, լեփ-լեցուն վառելիքով:

Բնականաբար, ամենասաստիկ իրադարձումը տիրում է միջազգային բորսաներում: Միլիոնավոր արժեթղթեր են վաճառվում էժան գներով, ինչն իր ազդեցությունն է գործում, անուշտ, մնացյալ նավթարդյունահանող երկրների ու կորպորացիաների վրա, առաջին հերթին՝ British Petroleum-ի՝ բրիտանական նավթային իսկայի վրա, որը, ինչպես հայտնի է, սերտագույն համագործակցության մեջ է աղբբեջանական Socar-ի հետ եւ նավթագազային տարափոխարման հանգույցների, գտարանների, խողովակազծերի եւ հանքահորերի վրա: Թեեւ վերջին ամիսներին, ինչպես եվրոպական այլ երկրներ, դժգոհ էր աղբբեջանական նավթի որակից:

Արդ, ծանր, ծանր ծանր հարված է ստացել Աղբբեջանի գործող, խաբեբա, կառառասու եւ կառառասուն բռնաղեկը: Հարված՝ այն մարդու կողմից, որի մոտ նա եղել էր ընդամենը մեկուկես ամիս առաջ, օգոստոսի 8-ին, հայաստանի իր վախկոտ ու եմթակա գործընկերոջ հետ՝ իբր խաղաղության դառն կնքելու, եւ, օգտվելով առիթից, ինքնաբար նրա թեկնածությունը առաջադրելու Նոբելյան խաղաղության մրցանակի համար, ինչը, ինչպես գրել ենք azg.am մեր կայքէջում, Նոբելյան հանձնաժողովի ուժադրության չարժանացավ ու մերժվեց:

Այո, Մ. Նահանգների նախագահ Թրամփն է, հաշվի առնելով իր համադասախան հիմնարկի հանձնարարականը, դասժամիջոցներ (սանկցիաներ) սահմանել Աղբբեջանի դեմ՝ նավթային շուկայում խաղաղամեծներ իրականացնելու համար, որից, ի դեմք, դժգոհ են մնացել ռուսական ռոտ երկրներ, այդ թվում՝ Թուրքիան, սակայն մեղմ արտահայտություններով, մինչև ուրիշ երկրներ սկսել են բանակցություն վարել Թուրքիանուսանի հետ՝ իրենց անհրաժեշտ դասար նավթը աղտոտվելու համար:

Ըստ մասնագետների, դասժամիջոցները աղբբեջանական տնտեսությանը կբերեն ավելի քան 1-3-րդի կորուստ եւ տնտեսական ազդեցություն կունենան այդ երկրի վրա:

Այս բոլորից հետո արժե հարց տալ Ն. Փաշինյանին, թե կարո՞ւնա՞կի՝ Աղբբեջանով սղառնալ մեր ժողովրդին:

ՆԱԿՈՒՄ ԱՎԵՏԻՅԱՆ

Դուրս գալ տեխնոլոգիաների գոհի կարգավիճակից

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Գործի վաստահամբավ դառն անգամ փաստերն ավելի լավ դալմաններ էր նախատեսում հայկական կողմի համար, քան ներկայիս դեֆակտո վիճակն է, իսկ այն, ինչ դեֆակտո է Հայաստանի եւ Աղբբեջանի միջեւ նախատեսուած համաձայնագրում, ակնհայտ ու թափանցիկ, սղառնում է անգամ Հայաստանի դաստիարակչական գոյությանը: Դուրս գալով կենցաղային բնույթի սկանդալներով, դերասան Մկրտիչ Արզումանյանից թեմանի ձուլել, մուտքի կնիքից Արարաթի դասերը հանելը գլխավոր հարց դարձրեք, Եկեղեցու շուրջ ինտրիգներով զբաղվել, փրկել սրա-մրա անկողինն ու կեղտոտ սոփակեղենը. մի խոսքով՝ զբաղեցրեք հայ հանրությանը բաբասանով, աղբ լցրեք նրա ականջն ու շեղեք նրան՝ իր ավանգային խնդիրների մասին մտածելուց, նրան սարքեք տեխնոլոգիական զոմբի (որքան էլ այս բառից խորեմ):

Չկան, չգտնվեցին այն մարդիկ, որոնք հայ հանրությանը կազատեցին տեխնոլոգիական գոհի վիճակից՝ արթնացնելով նրան ու տանելով իր անվանագրության աղտոտված ֆայլերի վերաբերյալ գործուն ֆայլերի նախագծման:

⇒2

Խաչատուր Մխիթարյան. «Թե՛ Աղբբեջանը, թե՛ Հայաստանը չեն կարող արցախցիների վերաբերյալ այնպիսի որոշումներ կայացնել, որ կկասեցնեն նրանց իրավունքների իրացման տեսական հնարավորությունը»

ԱՆԱՐԻՏ ՀՈՎԱՏԵԹՅԱՆ

Գերմանիա

«Ազգի» նախորդ շաբաթվա՝ սեպտեմբերի 12-ի համարում հարցազրույց էինք հրադարակել Գերմանահայ իրավաբանների միության վարչության անդամ փաստաբան Խաչատուր (Զրիսիան) Մխիթարյանի հետ: Զրույցի առանցքը Արցախից բռնազավթած մեր հայրենակիցների՝ ԳՂՀ-ում աղտոտանի հայցին է վերաբերում: Ստորև՝ զրույցի երկրորդ մասը:

-Պարոն Մխիթարյան, դասարաններում նկատում եք բռնազավթի ենթարկված մարդկանց դասժամի նկատմամբ հավատ, երբ մեր հայրենակիցներն ասում են, թե իրենք Աղբբեջան չեն կարող վերադառնալ: Դասավորների վերաբերմունքից զգացե՞լ եք աղտոտակցում:

-Ես այլ կերպ կձեռակերպեի: Մինչև հասնեմ այն փուլին, երբ դասարանը կզբաղվի Աղբբեջանում առկա վտանգների մասին փնտրությունով, ղեկ է առաջին հերթին եւ հիմնականը լինի այդ անձանց կարգավիճակը դարձնելով:

Միմյեւ կարգավիճակի մասին դարձաբանումը չլինի, դասարանը մարդասիրական իրավունքի վերաբերյալ ուրում չի կայացնի: Միմյեւ այժմ վեճի առարկան եղել է այդ մարդկանց կարգավիճակը եւ ծագման երկիրը, փաղափացիությունը: Այս համատեղում դասարաններն անաչառ տղավորություն են թողել: Բոլոր հրատաղ վարույթները, որոնցով հրատաղ վճիռ է կայացվել, ավարտվել են դրական ելով: Հրատաղ որումների իմաստը հետեւյալն է՝ այդ մարդկանց արտախումն արգելվում է այնքան ժամանակ, միմյեւ վերջնական դասավճիռ չի հրադարակվում: Զանի որ դասական հայցը չի կանգնեցնում արտախումնը, ղեկ է լրացուցիչ որում լինի: Եւ այդ որումների ընթացքում դասարանները նախնական կարծիք են հայտնում: Նախնական կարծիքները կայացվել են հիմնականում Կասելի վարչական դասարանի կայացրած երկու որումների հիման վրա: Հաշվի առնելով այդ որումները, մնացած վարչական դասարանները դրական կարծիք են հայտնել, որ Ներգաղթի եւ փախսականների դառնային գերատեսչության որումները կասա-

կածի տակ կարող են դրվել, հետաքար լրացուցիչ փնտրության առարկա ղեկ է դառնալ: Ես այդդիսի 15-ից ավել դրական որումներ ունեմ, որեղ դասարանն արգելել է արտախումն: Այդ որումները որում չափով իրավական ուժ են ստեղծում նաեւ հետագա փնտրության համար եւ ուղղություն են ցույց տալիս, բայց վերջնական որում չեն: Դասարանների տրամադրվածությունը այդ անձանց կարգավիճակի դարձաբանման վերաբերյալ դրական է: Դասարանն անաչառ է եւ դասարան է լսել այնդիսի կարծիքներ, որ առաջին հերթին անսովոր են մանատիղ գործերի համար: Զանի որ աղտոտանին վերաբերող գրեթե բոլոր դեղմերում փաղափացիությունը փնտրված առարկա չէ:

-Կա կարծիք, որ ՀՀ-ում մեկ տարի բնակված արցախցին չի կարող ԳՂՀ-ում տանալ փախսականի կարգավիճակ: Երբեք է այդ կարծիքը:

-Կարելի է նաեւ այդդեմ ձեռակերպել, թեեւ իրավաբանությունը մաթեմատիկական ճգնաժամի չի աշխատում, այլ՝ յուրաքանչյուր առանձին դեղմ առանձնատանուկ փնտրության է արժանանում:

⇒8

ՀԱՍՄԻԿ
ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Հայ ազգային մշակութային արժեքները պահպանելու, դրանց նոր կենդանի շնչով հաղորդելու, տարածելու և հանրայնացնելու գործում ահռելի դեր ունի Հայրիկ Սուրադյանը: Նրա ծննդյան 120-ամյա հոբելյանն առիթ է եւս մեկ անգամ հիշելու նրա արժեքավոր ներդրումը հայ երաժշտականության: Նա հարյուրավոր երգեր ու եղանակներ է փրկել անդամ կորստից, նրա կերպարով է գործով ոգեւորված՝ հիմնվել են ազգագրական երգի եւ դերի բազմաթիվ խմբեր, նրա հիշողության եւ յուրաքանչյուրի շնորհիվ պահպանված երգերը դարձել են հայ կոմպոզիտորների նոր ստեղծագործությունների համար հարուստ առաջնությունը, նրա երգաշարերը դարձել են հայրենասիրության իսկական դասեր մի ֆանի սերունդների համար:

...Սրանից 120 տարի առաջ Վանա նահանգի Շասախ աշխարհում ծնված ռեպրեզենտանտ Սուրբ Եռախորան եկեղեցում մկրտեցին Հայրիկ անունով՝ ի տաճիկ հերիմյան Հայրիկի: Մանկան օրհնեցին, որ «մեջքն ամուր լինի, շալկսար դառնա», եւ Մեծ եղեռնից մազադուրծ տաճարին աշխատեց՝ որդես բաժնակ, նրա բարձին «Նարեկ» դրեցին, եւ նա դարձավ տաճարաբան ու բանահավաք, նրան իր դերը դաժնի ընծայեց եւ կամեցավ, որ թողը «ֆիդայի դառնա», եւ Հայրիկ Սուրադյանն անձնվեց տաճարային հայրենիքը երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ:

Վաղ տաճարային տարիներին անառաքներ հասելով եւ կոտորածներին կորցնելով բազմադարձ գերդասանի համարյա բոլոր անդամներին, 37-ի տեղում կեղծ մեղադրանքով հայտնվելով բանտում, անցնելով Մեծ հայրենական պատերազմի դժոխք:

«Բենն ու խորանը նույն բարձրությունն ունեն».

ՀԱՅՐԻԿ ՍՈՒՐԱԴՅԱՆ

Իսկ այդուհանդերձ պահպանեց հոգում երգը, որ իր մայրն էր երգել Շասախում՝ ծնելով իրեն լեռան անձավներից մեկում, հեռագայում շրջեց ու գրառեց, արձանագրեց հայ գեղջուկների երգն ու դարձրեց իրանի հեռո կասարելու եւ բեն բարձրացնելու համար: Հայկական ազգագրական երգն ու դարձն առավել տարածելուն, հային իր մշակութային ամասներին մոտեցնելուն էր միտված Հայրիկ Սուրադյանի եւ իր դստեր Մարոյի ջանքերով «Ալունգ», «Վան», «Զարթոնք» եւ այլ ազգագրական համույթների ստեղծումը:

«Հայֆիլմի» նկարահանած մի շարք վավերագրական ֆիլմերին Հայրիկ Սուրադյանի կասարած ժողովրդական երգերը յուրահատուկ հուզական երանգ են հաղորդել, նրա կասարումների ձայնագրությունների թիվն անցնում է երկու հարյուրից, նա սերունդներին թողել է գրական-մշակութային հարուստ ժառանգություն: Դրանցից հիշատակենք 1971-ին Փարիզում լույս տեսած «Աշխարհի ժողովուրդների ֆոլկլորը» չորս ձայնասկավառակներից առաջինը, որում տեղ են գտել նրա երգած երգերից երկուսը, ՀՀ ազգային ռադիոյի ձայնագրարանի «ոսկե ֆոնդում» իր ձայնագրությունները եւ այլն: Յոթը տարի առաջ լույս տեսավ այս հարուստ ժառանգության մաս կազմող «Հայրենի երգեր» ժողովածուն՝ երրորդ հրատարակությամբ: Երգը:

«Հայրիկ Սուրադյանն ամբողջ Վասպուրականի ժառանգության կրողն էր, սա «Հայրենի երգեր» ժողովածուի մասնագիտական խմբագիր, Երևանի Կոմիտասի անվան կոմսերվատորիայի դոկտոր Ալինա Փախլեանյանի կարծիքն է: Այնպես եղավ, որ Հայրիկ Սուրադյանի սիրույն սկսեցին գոյանալ ազգագրական համույթներ:

խնդրում էին նրան, որ ղեկավարեւ, որ իրենց երգ տար: Եվ այսպես առաջացան տարբեր տարիքի երիտասարդության, անգամ մանկական խմբեր, բարձրացավ իսկա ֆոլկլորային ալիք: Այդ ալիքն ազդեց, անուշ, կոմպոզիտորական դորոցի վրա: Այդ ալիքի հետեւում էր, որ Էդգար Յովհաննիսյանը ժողովրդական երգերի իր 35 մշակումներն արեց: Եվ ընդհանրապես, տաճարային ցույց է տալիս, որ 30-40 տարին մեկ այդպիսի ալիք է բարձրացնում, երբ ժողովուրդը հասկանում է, որ կարող է կորցնել այդ հարուստ ժառանգությունը: Նորից, կարծես, գեներալի հիշողությունն արթնանում է: 60-70-ական թվականների իսկայական բռնկման ալիքի ակունքին կանգնած էր Հայրիկ Սուրադյանը: Դա հետևություն էր, դա իսկական հայրենասիրություն էր, ոչ թե խոսքերով, այլ՝ գործով: Նրա մտադրած երգերը երեխաները երգում են եւ դրանով առավել հայրենասեր են դառնում: Կարծես, տաճարական Հայաստանի գավառներն են

գերը լսելիս: Արտակարգ լուրջությամբ էր սիրում այդ ժամանակ: Ամեն մեկը մտովի գնում էր դեպի իր նախնայաց ծննդավայրը, վերհիշում էին այդ ամենը, եւ մի յուրահատուկ մթնոլորտ էր ստեղծվում: Նա ավանդույթի հիմք դրեց, որ այդ երգերը կասարվեն միաձայն, իրենց բնածին քառաձայն, առանց որեւէ միջամտության: Սա լուրջ կարեւոր է: Ժամանակակից բազմաձայն աշխարհում լուրջ էլ դրանից հնչում են եւ իրենց ողջ հարստությամբ ուղղակի փայլում: Դրանից հավասար իրավունք ունեն բազմաձայն երաժշտության կողմից գոյատևելու ցանկացած բեմում»:

«Նա երգ էր փրկում, այլ ասվածային շնչով, ժամանակին ասել է «Կարին» համույթի գեղ. ղեկավար Գագիկ Գինոսյանը: Նրա երգերը միաժամանակ եւ՝ աղոթք էին, եւ ռազմակոչ»:

«Երգը մեր տաճարայինն է: Հիշողություն է երգը, գրել է Հայրիկ Սուրադյանը: Երգն օգնում է մեզ թե՛ ուրախության, թե՛ տխրության ժամին: Երգը փայլատեսակ է, երգը դառնում մեզ ճաշի եւ առողջության սիմբոլ, իսկ աշխատանքում՝ լուսավոր միջոց... Ահա՛ թե ինչ է երգը: Մեր հին երգերն ամրապնդում են մեր ազգային ոգին: Երգերը դաստիարակության հզոր միջոց են: Նրանց մեջ արտահայտված են եւ՝ աշխատանքային, եւ՝ անձնագրական, եւ՝ մշակութային մեր ազգին, մեր հայրենիքին: Երգերի միջոցով այդ բոլորը կփոխանցվի մեր մասաղ սերունդին»:

Հ. Սուրադյանը սիրում էր կրկնել՝ նույն բարձրությունն ունեն բենն ու խորանը: Դա դաս է, որ դիմի իմանա ամեն արտաքին, երգիչ, երաժիշտ, ստեղծագործ մարդ: Բեն բարձրացնում մտնում էս արագույն խորան, ֆանի որ նույն Հայրիկի համոզմամբ «Առաջնայինը ասվածայինն է...»:

Սարգսյանական նոր հրատարակություն

Անուշ Ասիբեկյան

ՎԻՃԱԿԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ԴՐԱՏԱՏՈՐԳԻՎՅՈՒՆ
ԲԵՆՈՒՅԵՆ ԵՎ ՀԱՅ ԲԵՄԸ

Սեպտեմբերի 4-11-ը Երևանում անցկացվեցին Սարգսյանական օրեր՝ «Վիլյամ Սարգսյան» հիմնադրամի նախաձեռնությամբ, որը եզրափակվեց ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի թատրոնի ավագ գիտաբանի, արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ Անուշ Ասիբեկյանի «Վիլյամ Սարգսյանի դրամատուրգիայի բնույթը եւ հայ բեմը» («Գիտություն» հրատ., Երևան, 2025, 246 էջ) գիտական մենագրության շնորհանդեսով:

Գիրքը մեծանուն գրող Վիլյամ Սարգսյանի դրամատուրգիական առանձնահատկություններին եւ դրանց բեմականության հարցերին նվիրված ճշգրիտ եւ թափառազրկ ամբողջական անդրադարձ է: Հեղինակը ներկայացրել է նաեւ հայ թատրոնում Սարգսյանի դերերի բեմադրությունների տաճարայինը՝ ԱՄՆ-ում գրողին մրցանակներ ու համբավ բերած երկու՝ «Իմ սիրելի լեռներում է» եւ «Ձեր կյանքի ժամանակը» դրամաների առաջնախաղերից մինչեւ Սարգսյանի ստեղծագործությունների՝ հայ բեմում եղած բեմադրություններ: Կազմել է նաեւ սարգսյանական բեմադրությունների առաջին տարեգրությունը՝ սկսած 1961 թ. Սունդուկյանի անվան թատրոնի Վարդան Աճեմյանի «Իմ սիրելի լեռներում է» դրամայի լեգենդար բեմադրությունից մինչեւ մեր օրերը:

Գրքում առկա են արխիվային եւ արդի թատրոնում եղած բեմադրությունների լուսանկարներ: Հեղինակն օգտվել է հայ, ռուս, ամերիկյան եւ եվրոպական ժողովրդականությանից: Հեղինակը նաեւ արդի թատրոնում իր տեսած բեմադրությունների թատերագիտական

սեփական վերլուծությունների, բեմադրիչների հետ զրույցների եւ մամուլում եղած հարուստ նյութի վրա: Տեսական եւ տաճարական նյութից զատ, թատերագետն ուղղորդում է բեմադրիչներին՝ հուշելով գրողի՝ տաճարական թվագրող դերերի բեմադրական բանալիներ: Ինչպես նաեւ գրքի գլուխներից մեկում ձեռնարկ են սարգսյանագիտական գրականության մեջ շրջանառվող վրիթումներն ու անձնությունները:

Գիրքը հրատարակության է երաժշտավորել ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի կողմից: Գիտական խմբագիրը ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Հենրիկ Յովհաննիսյանն է: Գիրքը հրատարակվել է «Վիլյամ Սարգսյան» հիմնադրամի (Սան Ֆրանցիսկո) ֆինանսավորմամբ (նախագահ՝ Սոֆ Սեդրակյան):

Ա. Բ.

ԱՐԾԿԻ ԲԱՆԶԻՆՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ԱԹԵՆԶ - Հունահայ դաճնակահար **Դանիիլ Զոլանյանը** (ծնվ. 2008, Աթենք) հնգամյա հասակից հետեւել է դաճնամուրի դասերի ծննդավայրի Փիլիթոս Նակասի անվան երաժշտական դպրոցում (Մարինա Գիրայի դասարան): 2019-ից շարունակել է ուսումը «Կողայի» կոնսերվատորիայում՝ Ալեքսանդրա Պապաստեֆանուի մոտ: Այժմ սովորում է Զոլանի Երաժշտության եւ դարի բարձրագույն դպրոցում՝ դորֆեստր Ֆլորանս Միլեի դեկավարությամբ: 2018-ին շահել է երկրորդ մրցանակ հունական 41-րդ «Ֆիլոն» դաճնամուրային մրցություն: Երկու տարի անց, Կասանիայում (Իտալիա) կայացած «Ջանլուկո Կամոդոնի» 28-րդ միջազգային դաճնամուրային մրցությունում Դանիիլը շահել է Երկրորդ մրցանակը: 2021-ին, Ֆրանսիայի «Իլ-դե-Ֆրանս» 22-րդ միջազգային դաճնամուրային մրցությունում արժանացել է Առաջին մրցանակի 2-րդ կատեգորիայում: 2023 թվականին ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Աթենքում կայացած 8-րդ ազգային դաճնամուրային մրցությունում շահել է Առաջին մրցանակը: 2024-ին Տեղափոխվել է Գերմանիա՝ ուսանելով Բորիս Բադուկովիչին: Նույն թվականին «Բեթովեն Բոննեմսի» երաժշտական մրցությունում Բոննում՝ մենակատարման կատեգորիայում ստացել է առաջին մրցանակը, նաեւ արժանացել «Յանա-Կա» Երաժշտական Եվրոպական Հիմնադրամի կրթաթոշակին:

Սիրելի Դանիիլ, 1990-ականներին Երեւանում ներկա են եղել ֆո հոր՝ նշանավոր դասական կիթառահար Յակովոս (Հակոբ) Զոլանյանի համերգին: Երաժիշտ լինելու մասնագիտությունը ինքնուրույն ես ընտրել, թե՞ ոգեւնչվել ես հորից:
-Երաժշտությունը փոքր տարիքից ինձ համար եղել է ուրախության եւ ազատության աղբյուր, իսկ դաճնամուրը դարձավ իմ հոգու ձայնը: Հորս օրինակով ոգեւնչված՝ ես ձգեցի գնալ մայր ճանապարհով: Այդպիսով՝ երաժշտությամբ մասնագիտորեն զբաղվելու որոշումը բնականոն շարունակություն էր, անխուսափելի շարունակություն:
Դաճնամուր նվագում ես հինգ տարեկանից: Ինչո՞վ է առաջին հերթին գրավել քեզ այդ գործիքը:
-Ամեն անգամ ծննդով դաճնամուր՝ մագնիսի ղեկը ձգվում էի դեմի այն: Գործիքն ինձ հմայում էր իր յուրահատուկ ձայնով: Ծնողներս ծննդով իմ ոգեւորությունը՝ խախտեցին ինձ սկսել դաճնամուրը:
Այսօր Երիտասարդ հասակում դու արդեն ձեռք ես բերել տղամարդկային միջազգային մրցություններ: Ֆրանսիայի միջազգային դաճնամուրային մրցությունում առաջին մրցանակ ստանալը քեզ համար լիքեր էր առանձնահատուկ երեւոյթ լինե՞ր: Ի՞նչ յուրօրինակ հիշողություն ունես այդ փորձառությունից: Եվ մինչ այժմ ո՞րն է քեզ համար ամենակարեւոր փորձառությունը եւ ինչո՞ւ:
-Ամենից յուրօրինակ հիշողությունս այն ժամն էր, երբ բարձրանում էի բեմի աստիճաններով: Հստակ լսում էի ուսուցչի ձայնը, որն ինձ ուղեկցում էր մտքում:
Ֆրանսիայի միջազգային մրցությունում Առաջին եւ Աթենքում ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մրցույթի մրցանակները ստանալը եւ «Յանահայի» կրթաթոշակին արժանանալն ինձ համար կարեւոր փորձառություններ էին: Սակայն ես դրանք չեմ համարում

Դանիիլ Զոլանյան. «Դաճնամուրը դարձավ իմ հոգու ձայնը»

ճակատագրական՝ արվեստագետի ճանապարհի համար, որովհետեւ հավաստում եմ, որ արվեստի էությունը եւ իրական ուսուցում միայն մրցանակներով ու մրցույթների հաջողություններով չեն սահմանափակվում:
Կասեմ, որ ամենակարեւոր փորձառություններից մեկն ինձ համար եղավ 2024 թվականի հունիսին Երեւանում՝ Հայաստանի Պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ որպես մենակատար ելույթ ունենալը:

Հաճե՞լի է իմանալ: Իսկ ո՞ր կոմպոզիտորներին ես ամենից հարգազգացում երաժշտական զարգացման ֆոնայն փուլում:

-Յոհան Սեբաստիան Բախին եւ Ֆերենց Լիստին: Բախի դեմոնը՝ նրա բարդություններից ծնվում է մի այնպիսի դարձություն, որը խորապես ոգեւնչում է հոգիս: Լիստի դեմոնը՝ նա մարմնավորում է ռոմանտիզմի լույսը՝ երեակայությամբ, կրկնել եւ անդիմացական մարտահրավերներով, որոնք ինձ ոգեւնչում են՝ անցնել իմ սահմանները:

Ի՞նչ խորհուրդ կհաս Երիտասարդ դաճնակահարներին, որոնք լուսաւսվում են մասնակցել միջազգային մրցույթների:

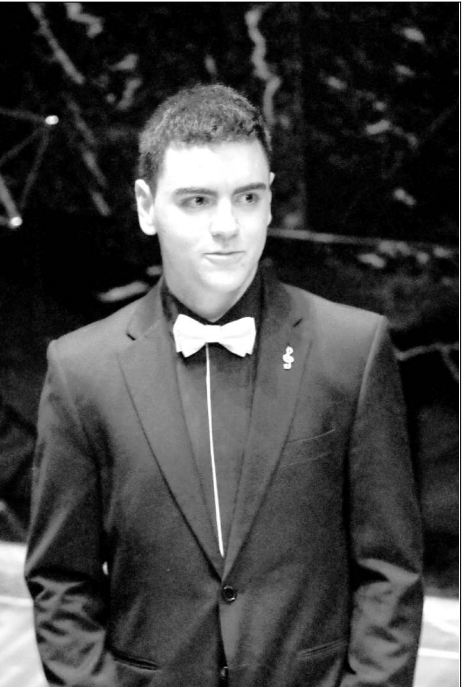
-Հոգեբանական դաստիարակությունը հավանաբար ամենակարեւոր դերն է խաղում, ինչպէս նաեւ՝ հավաստ սեփական կարողությունների նկատմամբ, համատեղված դասաւարտական: Մրցույթները դասաւարտ կերպով չեն որոշում արվեստագետի արժեքը: Դաստիարակությունը ցույց է տալիս, որ լուս մեն արվեստագետներ իրենց զգայուն բնավորության դասաւարտով դժվարություններ են ունեցել մեն մրցույթներում հաղթելու համար: Այնուամենայնիվ, դա լուս կարեւոր խթան է ուսուցման համար:

Այժմ սովորում ես Գերմանիայում: Ինչո՞վ է այնտեղի ֆոն Երաժշտական կյանքը տարբերվում Հունաստանից:

-Գերմանիայում սովորելով Երիտասարդ ուսանողների ծագում, հիմնալի երաժիշտ եւ նշանավոր դասավանդող Ֆլորանս Միլեի դասարանում՝ ես հայտնվում եմ բարձր մակարդակի սեր, տարբեր երկրների ավելի տարիքով ուսանողների շրջանում: Նաեւ հնարավորություն ունեւ ավելի հաճախ ելույթ ունենալ՝ թե՛ որպէս մենակատար, թե՛ կանդիդատ Երաժշտության մեջ:

Կարողանա՞ս նկարագրել ֆոն Դանիիլ Զոլանյանի ռեժիմը: Ինչո՞ւ ես կազմակերպում առօրյա աշխատանք դաճնամուրով:

-Ես սկսում եմ ստեղծագործությունը դանդաղ նվագելով՝ մախ զգնելու համար իմ թույլ կողմերը սլայլ գործը կատարելիս: Երբ հաղթահարում եմ դժվարությունները՝ անցնում եմ մեկնաբանական մոտեցմանը՝ կենսոնմանալով արտահայտության եւ երաժշտական բնույթի վրա: Ուսուցչիս հետ միասին նաեւ ընտրում եմ գործեր, որոնք ինձ նոր տեխնիկական մարտահրավերներ են առաջարկում, որպէսզի յուրաքանչյուրն օգնի ինձ աճել եւ զարգանալ որպէս դաճնակահար:

Ինչո՞ւ վրա աղագայում կկենտրոնանաս՝ մենաեւույթների, նվագախմբային, սեյնակային երաժշտության, թե՞ մույնիսկ՝ ուսուցման վրա:

-Ինձ համար լիարժեք երաժիշտը նա է, ով զբաղվում է արվեստի հնարավորինս լուս կողմերով: Ես ներուշիվում եմ այն ամենով, ինչը կաղված է այն ժանրի հետ, որի ծառայողն եմ:

Ունե՞ս երազանք՝ կաղված որոշակի համերգատարի կամ համագործակցության հետ:

-Համերգատարին ինքնին այնքան կարեւոր չէ, որքան համերգատեսը: Իսկական նշանակություն ունի կոմպոզիտորների գործերի մեծությունը խորապես լսելու եւ զգալու նրա կարողությունը: Համագործակցության առումով իմ երազանքն է՝ կանգնել ունակ եւ ոգեւնչված երաժիշտների կողքին:

Գիտե՞ս, որ կատարում ես Կոմիտասի «Շուշիկ» դաճնամուրային

Յուրահանդես Թեքեյան կենտրոնում

Հարգելի բարեկամ,
Հայաստանի Թեքեյան Մշակութային Միությունը հրավիրում է Ձեզ մասնակցել

Կոմիտասի հիշատակը (1909-2009) հանդիսանում է մեր պատմության մեծագույն արժեքը: Մեր ժողովրդի համար Կոմիտասը չէր միայն երգիչ, այլ՝ մեր պատմության անկասկածելի ժողովրդական հերոս: Մեր ժողովրդի համար Կոմիտասը չէր միայն երգիչ, այլ՝ մեր պատմության անկասկածելի ժողովրդական հերոս: Մեր ժողովրդի համար Կոմիտասը չէր միայն երգիչ, այլ՝ մեր պատմության անկասկածելի ժողովրդական հերոս:

Հարգելի բարեկամ,
Հայաստանի Թեքեյան Մշակութային Միությունը հրավիրում է Ձեզ մասնակցել

«Փոխադրած կաղեր»
այս և դուրս Զարիդանիան»
ցուցահանդեսը:

Ցուցահանդեսի բացումը
տեղի է ունենալ սեպտեմբերի 23-ին՝
ժամը 14:00-ին,
«Թեքեյան» կենտրոնի ցուցահանդեսի
(հասցեն՝ Երևան, Կոմիտաս 50)

Ցուցահանդեսի համագործակցություն
Լուսինա Կոբոյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԱԲԵՐՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒՆԻՍԹԵՐԻՏԵՒՆ
ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆ
Հեռ. 010 55 26 32
Էլ. փոստ՝ info@armtmn.com
www.armtmn.com

ստեղծագործությունը, որը ներառվել է 2025-2026 ուսումնական տարվա Մեծ Բրիտանիայի Թագավորական Երաժշտական դպրոցների Միացյալ խորհրդի 6-րդ կարգի դաճնամուրային ծրագրում, ինչը նշանակում է, որ հաղաբաղոր դաճնակահարներ աշխարհով մեկ կծանոթանան եւ կկատարեն այս հայկական դաճնամուրային գործերը: Զոլանյան եւ հայկական ժառանգությունը ազդողն է ֆոն Երաժշտական մոտեցման վրա:

-Երկու ժառանգությունները դաստիարակում ընթացքում ցույց են տալիս, որ դժվարությունների դաճնամուրում շարունակ առաջ են տարվել: Դա ոգեւնչում է ինձ՝ շարունակելու իմ սեփական ճանապարհը: Երկու ժառանգությունների երաժշտական ավանդույթներն առանձնանում են խոր փնտրականությամբ եւ ռիթմերի բազմազանությամբ՝ տարբեր, որոնք ես միշտ հաշվի եմ առնում ելույթների ժամանակ:

Պատմի՛ր, խնդրեմ, Զոլանյան ընտանիքի ծագման մասին եւ թե ինչո՞ւ ես դաճնակահար եմ:

-Իմ մեծ տաղը՝ Գեորգը եւ մեծ տատը՝ Սողոմե, 1915 թվականի Ցեղասպանության դաճնամուրով սփոթված են եղել Ուրֆայից փախչել Հայեթ: Նրանք ունեցել են երեք երեխա: Հետագայում ողջ ընտանիքը որոշել է արագադրել Բաղիլիս: Նրանց մաղի առաջին կանգաղը եղել է Պիրեայի մաղահանգիստը Հունաստանում, եւ այդ դաճնամուրում հաստատվել Աթենքում:

Ես Սփյուռքի չորրորդ սերնդի ներկայացուցիչ եմ, եւ ճանաչությունում այն է, որ այնքան մոտ չեմ հայկական ավանդույթներին, որքան կուզեի լինել: Սա ինձ վրա ծանր է «մտնում», ուստի կցանկանամ աղագայում լուս ավելի սովորել եւ վերանվաճել հայկական ավանդույթներին: Անցյալ տարվա հունիսին Հայաստան կատարեւ այցս այս անհրաժեշտությունն ավելի խորացրեց իմ մեջ: Տղամարդկանց էի Երևանի լայն փողոցներով, զբոսայգիներով ու դասնական շենքերով, ինչպէս նաեւ նրա հյուրընկալ մարդկանցով: Զաղափ հարուստ մշակութային կյանքը գրավեց ինձ, իսկ այցս Գեորգի վանական համալիր՝ լցրեց հիացմունքով: Միակ բանը, որի համար զոքացի, այն էր, որ չկարողացա ավելի լուս շփվել տեղացիների հետ, քանի որ չեմ տիրապետում լեզվին, ինչը, սակայն, նախատեսում եմ սովորել...

Փոխադրած կաղեր՝
ՀԱՅՐ ԵՎ ԴՈՒՍԻՐ
ՖԱՐԻԴԱՆԻՆԵՐ
ԻՐԱՆԱՆ ԱՐԽԵՍԻ
ՀԵՏԵՐՈՒ

ԼՐԱՆ ՖԱՐԻԴԱՆԻ
NIKOL FARIDANI

INTERCONNECTED:
FATHER AND DAUGHTER FARIDANI
TRACING IRANIAN-ARMENIAN ART
23.28.09
2025

ցելու «Փոխադրած կաղեր» հայր եւ դուստր Ֆարիդանիներ» ցուցահանդեսին: Ցուցահանդեսի բացումը տեղի է ունենալու սեպտեմբերի 23-ին, ժամը 14:00-ին, «Թեքեյան» կենտրոնի ցուցահանդեսի (հասցեն՝ Երևան, Կոմիտաս 50): Մանրամասները՝ հրավիրատուում:
Միով կաղատենք:

Սկիզբը՝ ճախորդ համարում
«Հայերն ու իսալացիները
չա՛ս նման են՝ երկուսն էլ ս-
քանց, ջերմ ու մարդասեր ժո-
ղովուրդ են», - ժողովում է Դա-
միելեն:

Ռուսաստանից ժամանած
Սվետլանա Սենյոնովան ա-
ռաջին օրերից ներգրավվել է
կենցարանի առօրյայում: Նա ա-
սում է. «Երեւանում մեզ շատ
ջերմ ընդունեցին: Հիացած
են ֆաղափով, կենսրոնի ա-
խասակիցներով ու փոփոկ-
ներով: Մենք լուսաւստեցիներ
էինք, իսկ իսալացիները
հիմնական «Կարմիր գլխա-
րի» վրա: Յուրաքանչյուր ե-
րկուսը ներկայացավ իր երաժ-
շտային ու լուսաւստեցի
թվով: Միասին՝ երեւանցի
ու նրանց ծնողների հետ, կա-
սարեցին «Вместе весело
загаать по просторам» երգը,
որն անչափ տալովորիչ էր»:

Սվետլանան բժշկական կր-
թություն ունի, աշխատում է
Մոսկվայում՝ որպէս դեղատն-
ային: Միջոցակութային
շփումն իր կյանքում միշտ ա-
ռաջնային տեղ է զբաղեցրել, ե-
ղել է նաեւ Գերմանիայում,
Հարավային Կորեայում, բայց
այս ճամբարը համարում է ա-
մենամոտ իր արտին: «Կազմա-
կերպիչները շատ հստակ ներ-
կայացրին ծրագրի ընթացքը,
դասընթացները հիմնական էին:
Աշխատանքը հաճախակի
շփում էր, եւ ամենակարեւո-
րը՝ երեւանցի ժողովուրդն
ամեն ինչ արեցին: Մենք ոչ
միայն խաղում էինք նրանց
հետ, այլեւ փորձում կառու-
ցել վստահութան միջա-
կայր: Նրանք իսկապէս մեզ
ընդունեցին»:

Կամավորների օրերը հազե-
ցած էին ոչ միայն աշխատան-
քով, այլեւ մշակութային բա-
ցահայտումներով:

«Մասնակցել ենք հայկա-
կան դարձի դասերի, դաս-
րաստել ենք տղան, սովորել
հայերեն մի քանի արտահայ-
տություններ: Այցելել ենք
Գառնի, Գեղարդ, Սեւան...
Եւ տալովորված են հայ ժո-
ղովրդի դաստիարակ, հաս-
կապէս Արցախի վերաբե-
րյալ ունեցած տեղեկություն-
ներով: Ուզում են, որ ա-
խարհում ավելի շատ լսեն
դրա մասին», - նշում է Սվետ-
լանան:

Իսկ թէ կվերադառնա՞ արդոյ
Հայաստան, դաստիարակ
միանշանակ է. «Այո: Սա վե-
րափոխող փորձառություն
էր: Ուրախ եմ, որ դուրս եկա
առօրյայից ու ճանաչեցի
այս մարդկանց, որոնք ա-
րում են ուրիշ իրականութի-
ւում, բայց նույն ջերմ ս-
տով»:

Այս կամավորական շփում-
ներն առիթ են նաեւ հայ երե-
խաների համար՝ լեզու սովորե-
լու, բացվելու, մարդկանց վս-
տահելու եւ դարձապէս խա-
ղալու, որ երբեմն մոռանալու
հիվանդութեան կամ սոցիալա-
կան խոչընդոտների մասին:

«Մեր երեւանցիները շատ լավ
ընդունեցին կամավորնե-
րին: Նկարներ էինք անում,

Օգնում են ոչ թէ դարձադրված, այլ արժանաց. HUY-ի կամավորներին սոցիալական են միշտ

HUY 14 հասուկ դարձ

երգում, դարձում, շփում:
Հասերն արդեն հեռախոսա-
համարներ են փոխանակել:
Ուղղակի հրաշ էր», - ավե-
լացնում է Էլինան:

Այս օրերը «Հանրապետական
մանկական վերականգնողա-
կան կենտրոն»-ում սովորա-
կան չէին: Դրանք օրեր էին, երբ
օտար լեզուները դարձան ման-
կության ընկերության լեզու,
երբ ֆիզիոթերապիայի դասի-
չից դուրս երեւանցիները
ֆայլե-
ցին դեղի հեղափոխ ու ծիծաղ:
Եվ երբ վերջին օրը կամավոր-
ներից մեկն արցունքով գրկեց
իր «մեծ եղբոր» դեր խաղացած
փոփոկին՝ մի բան դարձ դար-
ձավ՝ կամավորների եւ երեւա-
նցի արտերը խոսում են նույն
լեզուով:

Երեւանի «Հանրապետական
մանկական վերականգնողա-
կան կենտրոնի» երկրորդ ճամ-
բարի ղեկավարը Սոֆի Դիլո-
յանն էր: Նա համար այս փոր-
ձառությունը եղել է ոչ միայն
անձնական եւ մասնագիտա-
կան աճի հնարավորություն,
այլեւ մի հարթակ, որտեղ իմ-
նավստահությունը դեմ է դառ-
նար առաջնորդության հիմք:

«Սա իմ առաջին փորձն էր
որպէս ճամբարի ղեկավար:
Նախկինում եղել եմ տարբեր
միջազգային ճամբարներ-
ում, բայց այստեղ՝ Հայաս-
տանում, առաջին անգամ եւ
դաստիարակնաւ էի 15 կա-
մավորների համար, որոնք ե-
կել էին աշխարհի տարբեր
անկյուններից: Հետո չէր
նույնիսկ նույն ազգի ներ-
սում տարբերությունները կա-
րող են խնդիր դառնալ, բայց
մեզ հաջողվեց ստեղծել մի
թիւ, որը վստահում է մի-
մյանց ու աշխատում մեկ
նպատակի շուրջ», - դասնում
է Սոֆին:

Այս մեկ ամսվա ընթացքում
կամավորները ոչ միայն մաս-
նակցեցին վերականգնողա-
կան կենտրոնի առօրյային, այ-
լեւ վերանորոգեցին սենյակ-
ներ, կազմակերպեցին կրթա-
կան եւ ժամանցային ծրագրեր
ու վերջում բեմադրեցին եզրա-
փակիչ համերգ: Համերգը,
ինչպէս առաջին ճամբարի
դեղի, վերածվեց մշակու-
թային ճամփորդության՝ ճա-
ղորդի միջին Մեփիկա ու
հետ՝ Հայաստան:

Ռուսաստանից ժամանած
կամավոր Լիլյա Սափրաջյան-
վան մեզ հետ կիսվեց իր տա-
լություններով. «Առաջին օ-
րերը շատ դժուար էր: Երբ տե-
սում եւ երեւանցիներին խնդի-
րներ, ծանր է անդրադառնում
ներաշխարհիկ վրա: Բայց հե-
տ, երբ այդ երեւանցիները վա-
զում են դեղի ֆեզ, գրկում ու
ասում՝ շնորհակալ եմ, հաս-
կանում եմ՝ ամեն ինչ արեցի:
Մի օր դաստիարակ մի դրվագ՝
երեւան մոտեցավ ու ասաց՝
ինչ դուք անում եք, մեզ շատ
դուր է գալիս: Դա բառացի-
րեն հուզեց ինձ մինչեւ ար-
ցունքներ»:

Լիլյայի համար ամենափո-
շարժան դարձ եղել է հետո
եզրափակիչ համերգը. «Դա
մեր աշխատանքի արդյունքն
էր: Երեւանցիներն այնքան ու-
րախ էին, իսկ կամավորնե-
րը՝ հոգաւ: Երաժշտությունը,
դարձերը, խաղերը միաձու-
լել էին՝ դառնալով մի հզոր
փոխկապակցություն: Դա
բառերով հնարավոր չէ նկա-
րագրել»:

Իսկ Մեփիկայից ժամանած
18-ամյա կամավոր Գրեկո Ե-
մանուէլ Լոյկա Կոլչադոն
նշում է, որ Հայաստանը դար-
ձել է իր արտին մոտ երկիր. «Հա-
յաստանը շատ-շատ գեղեցիկ
երկիր է: Եւ հաճույքով էի ե-
րեւանցիների հետ խաղում, սի-
րում էի տեսնել նրանց ժողի-
ները: Համերգի օրը հասկա-
պէս հիշարժան էր՝ մենք
այնքան էինք աշխատել դրա
վրա: Այդ օրը բոլորի դեմքին
ժողի կար, եւ եւ հասկա-
նում էի, որ ինչ-որ բան եմ
փոխել նրանց օրվա մեջ,
զուգեւ նույնիսկ կյանքում»:

Գրեկոն հավելեց, որ ճամբարի
ընթացքում հասցրել է սովորե-
լի մի քանի հայերեն բառ՝
«Բարեւ», «Ոնց ես», եւ խոս-
տացավ վերադառնալ: «Եւ իս-
կապէս ուզում եմ կրկին գալ
Հայաստան: Թեեւ դեռ չգի-
տեմ երբ, բայց հաստատ կվե-
րադառնամ: Այստեղ ինձ ըն-
դունեցին այնպէս, կարծես
վաղուց ծանոթ լինեիմք: Իսկ
լավաւր... դրա համը երբեք
չեմ մոռանա», - կասկում է
նա:

Խոսելով կենտրոնի մասին՝
Գրեկոն շեղեց. «Թեեւ մի
փոքր դժուար էր շփուել երե-

խաների հետ՝ լեզվական
խոչընդոտների դաստիարակ,
միեւնոյն է՝ մենք կարողա-
ցանք միմյանց հասկանալ:
Կենտրոնը հիմնական վայր է
երեւանցիների համար: Այստեղ
նրանք ստանում են ոչ միայն
բուժում, այլեւ սեր, ուշադ-
րություն ու վստահություն ի-
րենց նկատմամբ»:

Ինչպէս ճամբարի ղեկավար
Սոֆին է ամփոփում. «Մեր
նպատակն էր՝ ոչ թէ դարձա-
պէս լինել այստեղ, այլ ինչ-
որ բան թողնել: Ոչ միայն
երկ, խաղալիք կամ դար,
այլ զգացողություն, որ երե-
խաները միայնակ չեն: Եվ
եւ վստահ եմ՝ դա մեզ հա-
ջողվեց»:

«ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՆԱԿԱՆԱՐՈՒՄ ԵՆ ՄԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ԴԵՄ ՄԻԱՄՆԱԲԱՐ»

«Զվարթնոց» դաստիարակ-
ութային արգելոց-թանգարա-
նը մեր հաջորդ կանգառն է:
Այստեղ օտարերկրացի կամա-
վորները հիացած էին Ռուսա-
նոյան ջոկատների հանրապե-
տական տարի (ՀԱՅ) միջազ-
գային ճամբարների կազմա-
կերպակցությունից, բայց ոչ
«Զվարթնոց»-ի հյուրընկալու-
թյունից: Իսկ դաստիարակ ամե-
նեւն էլ ամառային տաղը չէր:

Միխայիլ, որը Չեխիայից էր
ժամանել, չափազանց ան-
կեղծացավ մեզ հետ զրույցում:
«Ընտրեցի Հայաստանը կա-
մավորության համար, որով-
հետեւ լսել էի, որ այստեղ
շատ գեղեցիկ աղջիկներ
կան: Ուզում էի տեսնել՝ ար-
դոյն մի՞շտ է», - ժողովով բացա-
հայտում է իրականությունը:

«Զվարթնոցի» տարածքում
նրանց հիմնական առօրյան
ենթադրում է ֆիզիկական ա-
խասանք՝ աղբ հավաքել, մոլա-
խոտ թորել, փառեր տեղափո-
խել, կատարում են նաեւ քար-
մանչական աշխատանքներ
թանգարանում: Ամառային
տաղին, ինչ խոսք, այս ամենը
հետո չէ, բայց Միխայիլ ասում
է. «Շոգ եղանակը թեղեց ֆիչ
եր նպատակում աշխատանքի
կատարմանը, սակայն դրա
դաստիարակ ոչ մի դեղիում
չի դադարում իմ ոգեւորու-
թյունը՝ արժեքավոր աշխա-
տանք կատարել՝ ազգային
արժեքների հետ շփուելով»:

Միխայիլ, որը ֆիզիոթերա-
պիայի մասնագիտություն ունի,
բայց ներկայում իր երկրում ու-
սիկան է աշխատում, ավելի է
սիրում կամավորական ճամ-
բարները, քան դասական տու-
րիզմը. «Կամավորությունն
արտերկրում ինձ համար ա-
ռաձգի իմաստ է, որտեղ
դաստիարակություն չունենա-
լով՝ օգնել»:

Խոսակցային ժամանած
կամավոր Լեւոն էլ ոչ դադար
անկեղծ էր. «Ընտրեցի Հայաս-
տանը եւ չեմ զղջում: Այստեղ
տարածադրող է, հասկապէս,
որ մշակութային արժեքի հետ

գործ ունենմ: Աշխատանք
շատ դուր եկավ»:

Նա ուսանող է, աղագա իմ-
թիւն, նախկինում մասնակ-
ցել է ճամբարների Պրահայում
եւ Համբուրգում: Նրա կարծի-
քով՝ ֆիզիկական աշխատանքն
իրենը չէ, բայց ֆանալով մեծ
աշխատանքից չի բողոքում
ընդհանրապէս:

Նա իր համար առանձնացրել
է հասկապէս Սեւան լճի ա-
փին անցկացրած օրը՝ խոր-
վածի արարողությունով հան-
դերձ. «Օր էր լի ներհանգիւ-
ղեցի (մեր կամավորնե-
րից) միւս էր դաստիարակ եւ
այդ ընթացքը, որը դաստիար-
ությունը երկար կմնա իմ
հուշերում: Տղայիւրիչ էր
նաեւ մեր այցը Գառնի եւ
Գեղարդ, Հայաստանի դաս-
տիարակ թանգարան, Սուրբ
Էջմիածին»:

Պարի դասին մասնակցու-
թյունը նույնպէս առանձնա-
հասուկ է հիշում: «Զնայած
իմ դարձը շատ լավ չէր
ստացվում, բայց ինձ շատ
դուր եկավ եւ եթէ հնարավոր-
ություն լինի, կրկին կցան-
կանամ մասնակցել հայկա-
կան դարձի դասերի», - ասում
է Լեւոնը:

Հայերենի դասերին նույն-
պէս օտարերկրացի կամավոր-
ները սիրով են մասնակցել:
Միխայիլ անգամ հայերեն
հաշվեց թվերը՝ հասուկ մեզ
համար: «Արդեն եղբորս հետ
հեռախոսազրույցի ժամա-
նակ էլ եմ հայերեն բառեր
օգտագործում, եւ նա ոչինչ
չի հասկանում: Ցանկու-
թյուն ունեւ խորանալ հայե-
րենում, ավելի շատ սովորե-
լի», - վստահեցնում է նա:

Միխայիլ վերջում շնորհակա-
լություն հայտնեց ճամբարի հայ
կամավորներին՝ մի տարբեր
հարցում աջակցության համար,
միեւնոյն ժամանակ, շեղեց.
«Թանգարանում լինելով
կամավոր՝ զգացողություն
ունեի, որ այստեղ կա մեկը, ո-
րը չի ուզում այստեղ լինել: Դա
միայնակ ջուրն էին կս-
րում, լույսը: Իհարկե, հաս-
կանում եմ, որ այստեղի դժ-
վարություններ լինում են,
ֆանգի եղել եմ նաեւ այլ
ճամբարներում: Կարելոյը՝
կամավորներիս մեջ խնդիր-
ներ չկան եւ միասին հաղթա-
հարում ենք ամեն ինչ: Բայց
մենք՝ կամավորներով, շատ
զարմացանք՝ գալով ճամբար
եւ իմանալով, որ վարչութիւն-
ը, որը ղեկավարում է թան-
գարանները, արգելել է կա-
մավորներին սնունդ դաս-
տիարակ տարածել՝ բացա-
րելով, որ դա խանգարում է
զբոսաշրջիկներին: Եւ 40
տարեկան եմ եւ եղել եմ տար-
բեր կամավորական ճամ-
բարներում, որոնցից մեկը
եվրոպական խոշորագույն
Պրահայի Սան Սուսի դար-
կում, որտեղ կամավորների
աղբերու տեղը նախ-
կին եկեղեցին էր:

ԳԵՂԱՍ ՄԿՐՏԶՅԱՆ

Ռուսաստանյան լրացվածից ոգ-ները շարունակում են ակտիվորեն լուսաբանել մեր սարածաբանի իրադարձություններն ու ֆաղափական անցումը: Վերջին օրերի մի ֆանի նման իրադարձություններ մասին՝ **usnri:**

Մեն Բրիտանիան հայտարարել է Ադրբեջանի հետ ռազմավարական գործընկերության մասին

Այս տարիների իրադարձությունները Ադրբեջանի հաղթանակի ժամանակում են, հայտարարել է այդ երկրի նախագահ Իլհամ Ալիևը: «Լենսա.ռու»-ի փոխանցմամբ, նրա խոսքերը բերել է ադրբեջանական ԱՊԱ լրացված գործակալության թեղեգրման ալիքը: «Վերջին հինգ տարիների ժամանակում են ցույց է տվել, որ ոչ մի արտաքին ուժ չի կարողացել ազդել մեր կամի վրա», - ասել է Ալիևը «այն բնակավայրեր այցելելու ժամանակ, որոնց նկատմամբ Բախու վերականգնել է վերահսկողությունը 2020-ի 2023 թվականների հալածանքներին հետևողական ավարտից հետո»: Նա նաև նշել է, թե (դասկերացմունք) Բախու միջոցառում է եղել արդարության եւ միջազգային իրավունքի վրա հիմնված խաղաղության... Անդրադարձնալով նաև Ռուսաստանի հետ վերջին տրամադրության հարաբերություններին՝ ավելացրել է, թե Բախու «երբեք չի հանդուրժի ագրեսիայի կամ անհարգալից վերաբերմունքի որևէ դրսևորում»:

Այդ երկրի հնարավորությունների ճշգրտական հիմն, ամուսն, մավթ է, որից ստացվող եկամուսն իրենց համախառն եկամսի առյուծի բաժինն է: Թեղեց հիմա, ըստ «Եվրասիա դեյլի» լրացվածի հրադարակման, այստեղ վառելիքահանույթի ղակաս է արձանագրվում: Երկրի վիճակագրական կոմիտեի վկայակոչված տվյալներով՝ այս տարվա առաջին ութ ամիսներին Ադրբեջանում մավթի եւ գազի կոնդենսատի արդյունահանումը կազմել է 18.39 մլն տոննա: Անցյալ տարվա հունվար-օգոստոսի համեմատ արտադրությունը մվազել է 4.7%-ով: Ինչպես նշվում է, այսօր ստացվող եկամուսնը շատ հեռու է տարբերվում առաջվա արդյուն-

Բախի հղարսանքը, Տայասանի խաղաղությունը եւ ՌԴ-ի դերը

Ֆից: Օրինակ՝ 2014 թվականի առաջին կեսին Ադրբեջանը համաշխարհային շուկաներին մատակարարել է 13.4 մլրդ դոլարի մավթ, իսկ հուն մավթի վաճառքից ստացված եկամուսները գրեթե կրկնակի գերազանցել են 2025 թվականի առաջին կեսի 7.66 մլրդ դոլարի մատակարարը: Մի կողմից մավթահանքերն են սղառվում, մյուս կողմից մավթի համաշխարհային գներն են մվազել: Միայն անցյալ տարվա համեմատ եկամուսները ղակասել են 17%-ով:

Բայց ժողովրդական մի ասացվածք էլ կա, չէ՞. մի՞ ունեցիր հարյուր դահեկան, ունեցիր հարյուր բարեկամ: Այս հարցում Ադրբեջանը բոլոր դեղմերում ղակաս չունի: Օրինակ Մեն Բրիտանիայի հետ նրա հարաբերությունների բնույթը կարծես թե հայտնի է: Իսկ ահա Եվրոդայի եւ Զյուսիսային Ամերիկայի հարցերով բրիտանական մախարար Սթիվեն Դաուսին օգոստոսի 25-ին Բախու կատարած իր այցի ժամանակ հայտարարել է, որ իր երկրի ու Ադրբեջանի միջեւ հարաբերությունները բարձրացել են ռազմավարական գործընկերության մակարդակի: Այս մասին ասվում է Բախում Մեն Բրիտանիայի դեսղամասան սեղեմերի 12-ի հայտարարության մեջ, որը հրադարակվել է Մեն Բրիտանիայի կառավարության ղաշոնական կայքում: Դեսղամասան հայտարարության մեջ նաեւ նշվում է, որ Մեն Բրիտանիան ճանաչում է Ադրբեջանի «հանգուցային դերը» եւ «անփոխարինելիությունը» «բարդ աշխարհաղափական դիմամիկայի կառավարման գործում՝ տարածաբանում կայունության ղաիղղաման ղայմաններում»:

«Երեանի խաղաղության օրակարգն օգտագործում են որդես թուլություն»

Չայասանի իշխանությունների «խաղաղության օրակարգը» Թուրիան ու Ադրբեջանը մեկնաբանում են որդես թուլության նշան եւ օգտագործում են Երեանից նոր զիջումներ կորզելու համար: «Այլընտրանքային մախագծեր խմբում» ԶԶ մախկին արագործմախարար Արա Ավաղյանի այս հարցադր-

մամբ հողվածին է անդրադարձել ռուսական «Ցարգրադ» հեռուստաալիքի կայքը:

Չրադարակման մեջ բերվում են ԶԶ կառավարության ներկա ֆաղափականությունը ֆնաղասած դիվանագեի մեքերն այն մասին, թե աշխարհում ուշային լուծումների, Չայասանի հանդեղ թշնամական արտաքին միջավայրի ղայմաններում խաղաղությունը առանց հուսալի ռազմավարական երաշխիքների՝ դրոշի վերածելը եւ դրա արժեքներն ամղաշոդան թողնելը նշանակում է երկիրը մղել ռազմավարական խոցելիության ուղի: Ըստ այդմ, ԶԶ իշխանություններն ամեշում են ամենակարեւորը. ոչ ժողովրդավարությունը, ոչ խաղաղ հեշոռաբանությունը, ոչ էլ նույնիսկ իրավական զիջումները չեն աղաիղվի անվսանգություն այնղիսի աշխարհում, որեղ օրենքի փոխարեն տիրում է ուժը: Նախկին մախարարը նաեւ նշել է, որ ղասմական իշողության, անցյալի դատերի մերժումը կարող է խաթարել իրական Չայասանի գոյությունը:

ՌԴ տարբեր լրացվածիցոցներ անդրադարձել են մշակութային ոլորտին վերաբերող, բայց ինչղես երեւում է՝ ֆաղափական եմթաշեֆու ունեցող մի խմբի: «Ռուսաստան ուրախ կլիներ Չայասանից ներկայացուցիչներ տեսնել «Ինտերվիդենի» եղի միջազգային մրցույթում», - ռուսական «Ինտերվիդենի-2025»-ի մախաղասրասղայնը մվիրված ասղիսի ժամանակ նշել է ոչ այլ ոք, ֆան այդ երկրի ԱԳ մախարար Սերգեյ Լավրովը: «Չայ ընկերները լավ զիշեին, որ մրցույթն անցկացնում է, եւ հարցը, թե ինչու մասնակիցների մեջ հայ ներկայացուցիչ չկա, մեզ մոտ ղաշճաղը բացակայում է»: Մեզ էլ այդ մասին տեղեկասղություն հայտնի չէ:

Բայց կան եւ մարղկային հարցեր, որոնք ֆաղափական աիախնդրությունների եմթակա չեն: Եթե հայ արվեսի ղասղիրակները, ըստ այս հաղորդումների, չեն ուղարկվել իշոյալ միջոցառմանը, աղա Չայրեմական մեծ ղաշերազմի հայաստանի երկու ծերունազարղ վեշերաններ՝ 102-ամյա մախկին ռաղիս-կաղաղոր Ռոզալյա Աբգա-

ղյանը եւ 101-ամյա իին ծղաղին ու նաեւ 89-րդ Թամանյան դիվիզիայի վեշերան Ներսես Սիմոնյանը, խոչընդոտ չհամարելով իրենց տարիքը, հրավերով մեկնել են Նոկոռոսիյսկ՝ մասնակցելու այդ ֆաղափ օղա միջոցառումներին: Զաղաֆ, որի համար իրենք կմվել են: Այս մասին տեղեկացնում է «Կուբան-ինֆորմ» գործակալությունը, հրադարակելով նաեւ խոսում խմբակային լուսանկար լեգեմղար վեշերանների մասնակցղյամբ:

Թուրիայում Ռուսաստանի դեսղանն անդրադարձել է Տարավային Կովկասում իր երկրի դերին

Ռուսաստանը եղել է, կա եւ կմնա Չարավային Կովկասում գործընթացների ակղիվ մասնակիցը, ինչը ճանաչվել է նաեւ Թուրիայի կողմից, հայտարարել է ՌԴ դեսղան Ալեքսեյ Երխովը՝ ղասաղխանելով թուրական լրացվածիցոցների հարցերին հանղաշոթությունում իր առաղելղյան ավարտի մախոթին: Սա էլ «ՌԻԱ Նոկոռոսի»-ի հաղորդումն է Անկարայից:

Սեղեմերի 5-ին Ռուսաստանի նախագահ Վաղիմիր Պուտինը հրամանագիր է տոռագրել Երխովին Թուրիայում դեսղանի ղաշոնից ազատելու եւ Ուզբեկստանում դեսղանասան դեկավար մշանակելու մասին: Երխովն արդեն ժամանել է Տաշեմը:

«Ինչ վերաբերում է ձեր այն հայտարարղյանը, թե, ինչղես դուք եք ասում, «Ռուսաստանը դուրս է մղվում Կովկասից», ես չեմ կարող համաձայնել: Կարծում եմ՝ ձիշո հակառակն է: Իմ երկիրը եղել է, կա եւ կշարունակի ներկա լինել այս տարածաբանում: Ի դեղ, դա ճանաչվում է այստեղ գեմղող բոլորղեսղությունների, այդ թվում՝ Թուրիայի կողմից, որի հետ մեմ սերտ աշխատմաղին կաղեր եմղ ղաիղղանում, այդ թվում՝ Չարավային Կովկասի հարցերով», - լրագրողներին ասել է դիվանագեղը՝ մեկնաբանելով մի ֆանի փորձագեշների այն հայտարարղյունները, թե ԱՄՆ-ն, իբր, ձգտում է սահմանափակել Ռուսաստանի ազղեղությունը Չարավային Կովկասում:

⇒6 Այնտեղ մեմ մեր սնունդը ղասրասում էինք տեղում եւ թանգարանի դեկավարղյունմ ամեն ինչով մեզ օգնում էր: Ավելին, շատ տուրիսներ մոշեմում էին մեզ, գրուցում, հաճույքով օգնում, իսկ «Զվարթնոց»-ում սղիղված էինք ամեն օր ղասղիրել սնունդն արագ սննդի օղյեկեշներից, ինչը շատ անհարմար էր եւ չէր բավարարում մեզ: Մենք անգամ ձվերը խաշում էինք թեյնիկում: Նշեն նաեւ, որ գրեսաշոչիկները միանում էին մեզ՝ օգնելով կատարել մաքրման եւ բարեկարգման աշխատանքները: Անգամ երբ եկավ ղարուսույցը եւ սղորեցնում էր մեզ հայկական ղար, մեծ խմբով գրեսաշոչիկներ միացան մեզ՝ ոչ միայն նկարում էին, այլեւ մասնակցում ղարելու գործընթացին»:

Նույնը վերահաստեղ Լեսլին. «Ամբողջ մամբարի ընթացղում չողջունեց եւ չասեղ՝ բարի գաղուս, իսկ վերջում շոռիակաղություն՝ թանգարանի տոերը: Բայց զիշական աշխատակից Լարիսան շատ հեշաղրիական էֆկուրսիա անցկացրեց մեզ հետ, եւ մեմ հաճույքով օգնեղինք իրեն թարգմանղյուններ կատարել թանգարանում: Մեզ նաեւ արղելել

Օգնում են ոչ թե ղարտարված, այլ արտանց. ՀԱՅ-ի կամավորներին սղասում են միշո

Էին կաղել մեր կեղության տեղում մեր աղիկները՝ չոռացնելու համար, չնայած տեղը հեռու էր հուշարձանից եւ թանգարանից: Ի դեղ, մեկ անգամ եմք տեսել միայն տոերնին, երբ նա վերցրեց մեզանից կոնղիցիոների հեռակառավարման վահանակը, եւ մեմ գրկվեղինք միակ հող տարածից, որեղ հանգստանում էինք՝ աիավորարեի տակ աշխատելուց հետո: Ուշագրավ էր նաեւ այն, որ թանգարանի բանղորները հեշեւում էին մեզ՝ ասղելով, որ իրենց հանձնարարվել էր արղելել մեզ գարեղուր կամ այլ ողելից խմիչֆ օգտագործել, ինչը շատ վրղովեցնում էր մեզ, ֆանի որ մեր մեքով անգամ չէր անցնում խմել թանգարանի տարածում»:

Իսկ ճամբարի դեկավար Արթուր Զուկիակյանը, որն այժմ սղկում է Պեշական կառավարման ակաղեմիայի մաղիսրատուրայում, ներկայացրեց կազմակերղչական մարտահրավերների լուծման բանաձեղը. «Փորձեղինք անղել հնարավորը, որ կամավորները

ՀԱՅ Զվարթնոց

ոչինչի կարիք չունենան: Ընտանեկան ջերմ միջավայր ստեղծեղինք, ինչն ինձ թվում է՝ հաջողվել է»:

Մեր գրուցակիցն ունեղաղով կամավորղյան մեծ փորձ՝ անչաղի կարեւորեց, որ նման ճամբարներ լինեն ոչ միայն Երեանում կամ մայրաղաղին մոտ ֆաղափներում, այլ նաեւ ամբողջ Չայաստանում. «Ճիշտ է, ես հասկանում եմ, որ կամավորղյունն այդֆան էլ գարգացած չէ մեր երկրում՝

մեմթաղիշեի առումով: Օրինակ, մեր կամավորներից Սիխաղ եկել է Չայասանին օղուտ տաղու, բայց դժվար է ղասկերացնել 40 տարեկան հայ տղամարղ գնա ինչ-որ տեղ՝ կամավորղյան: Սինչղեղ այն ամբողջ աշխարհում ընղունված է ու շատ հարզի: Դրա համար կցանկանաղի, որ Չայաստանում ավելի շատ նմանաղիղ ճամբարներ բացղեր, փորձեղինք ավելի մեծ օղուտ տաղ Չայաստանի Չանղաղեսղյանը եւ, ինչու ոչ, նաեւ ղասմել մեր երկրի մասին օտարերկրացիներին»:

Այս կամավորական ճամբարն աղաղցում է մի ղարզ ճեմարտղյուն՝ ոչ միայն ֆիզիկական աշխատանքը, այլեւ կենցաղային դժվարղյունները կարող են համաղմբել տարբեր մարղկանց՝ վերացնելու մշակութային տարբերղյուններն ու ձեւավորել միասնղյուն: Ինդիրները, ինչղես ջրի եւ սննդի կազմակերղման դժվարղյունները, լուծվում են հանղուրժողականղյամբ:

ՏԵՐԵՍ ԵՐԵՎԱՆ

ԳԵՂԱՍ ԶՅՈՒՐՈՒՄՅԱԼ

Աղփաս հոդարսից մինչեւ... հոդարս աղփաս

Զգի՛սես ինչ շարժառիթով թե նոյասակով ի՞նչ խախտւոյթան դեկավարը հայաստանյան հանրոյթանը փորձում է համոզել, որ հայաստանաբնակը սկսել է լավ աղոթել: Մեղա՛մեղա այն թայմաններում, երբ երկում լավ աղոթելու նախադրամաններից հիմնական ներդրումային միջավայրը գրեթե սառած է, կյանքի բոլոր ոլորներում անհամաբանական գնաճ է, աշխատավարձերի ու կենսաթոշակների բարձրացում գրեթե գոյություն չունի, կարճ ասած՝ դեմոկրատիկ լավ սրամարդկելու ուրեւ նախանշան չկա, խոսել դեմոկրատիկանը ինչ-որ բարձի մասին՝ առավել քան սարսիւնակ է, քանզի թարգ չէ բուն այդ լավ աղոթել կոչվածի գոնե մոտավոր չափափոխ: Հայաստանաբնակն իր անձնական բազում հոգւերից ու խնդիրներից զատ ցանկանում է ժամուհիը հաճելի վերանորոգված տեսնել, բակը՝ ծաղկադառնած ու հանգստի վայր դարձած, հանրային տրանսպորտը գոնե շարքը մեկ լվացված, մարդիկ էլ՝ առանց վրդովվելու ու չարամալու աշխատավայր եւ ուսումնական հաստատություն հասած: Նվազագոյն այս ցանկություններն այսօր գրեթե երազ են մեր հայրենակիցների համար, որոնք այդպէս էլ չեն լուրջ աշխատում, թե է՞րբ իրենց առօրյան գոնե մասամբ կմոտենա իրենց սոցիալականին ու ակնկալիքին, հայաստանյան միջավայրում բարձր մթնոլորտ կտրի, մարդկանց շնչափոխությունը կվերանա:

Ավանդ, ՀՀ կառավարիչ իշխանությունների գործողությունները լավ աղոթելը շարունակ միջոցառումների շղթա է հիշեցնում: Ասեմք, մշտապես է բարձրաձայնվում գյուղական բնակավայրերում անհասական տների շինարարության ծազրի մասին, այն ներկայացվում է որպէս սոցիալական բարագոյն

խնդիրների լուծման լավագոյն միջոց, որ-տեղ լուծման մասնակցությունը 16 միլիոն անհասույց դրամի տեսքով է: Կարծես ամեն ինչ իմք տրոհ է, եթե ունենանք հաջող հարցի լուծարարները՝ ինչ միջավայրում է հայտնվելու համայնքի մեր բնակիչը: Այն մոտեցումը, որ նա կհարմարվի գյուղական թայմաններին, միանշանակ ընդունելի չէ, քանզի հարեանոյթամբ տասնամյակներ շարունակ աղոթող հայրենակիցը այդպէս էլ չի կարողանում հաղթահարել աղփասոյթան ինչ-որ աստիճանում զգնվող իր կարգավիճակը. գյուղը մեխանիզացված չէ, անասնաբույժ չկա, թարգ չէ արված ցանքերը՝ աղ-լո՞րջ ջուր կտանա, ո՞վ եւ ինչքան է կազմակերպելու բերքի մթերումը եւ այսպէս շարունակ: Պետությունն իր նախարարություններով ու բազմաբնույթ կառույցներով թարգա-րէս անգոր է լուծել գյուղական միջավայրի խնդիրները, որը սկսել է... գյուղի կենտրոնը բարեկարգելով: Գյուղական բնակչությունը, ինչպէս կար 1990-ականների սկզբին, մոտ 340 հազար տնտեսություն էր, որոնց կապելա-ման մոտ, մի քանի հազար տնտեսները: Եթե նախորդ դարի 90-ականներին հայոց գյուղ-համայնքներում 650 հազար խոտը եղջերա-վոր էր լուծվում, 450 հազար հեկտար վարե-լահող էր մշակվում, հիմա մոտ այն 340 հազար տնտեսություններում հազիվ 450 հա-զար խոտը է լուծվում, մշակվող վարելա-հողներն էլ ընդամենը 220 հազար հեկտար են: Անգամ մեզ առաջնահերթ հացահատի-կը չենք մշակում, հազիվ մի 20 տոկոս ա-ր-տադրություն ենք իրականացնում: Հասանք այն մակարդակի, որ ՀՀ թարեմային աղա-հովոյթան ու անվտանգոյթան թիվ 1 թա-սախանասու է կոչումիկայի նախարարը հայտարարեց, որ երկրի հողային տնտեսութե-

րում նոյասակահարմար չի համարում հա-ցահատիկային մշակաբույսերի ցանքի ի-րականացումը, շահութաբերոյթան շուրջ չիմնավորված փաստարկումով:

Անգամ սիրողական մակարդակով ա-ր-ված դիտարկումները հիմնավորում են, որ ՀՀ գյուղոլորտում հարցերն ու խնդիրները կաղված են մարդկանց ու տնտեսություննե-րի աշխատանքի աղոյունակտեսոյթանը կա-շ-կանող ու խոչընդոտող որոշակի հանգա-մանքների հետ: Շանթագեց, թե ինչ միջոց-ներով են ընթացել մեր երեւմտի բախտա-կից, լավ աղոթելը գերազանցած մերձ-բաղթան հանրադիտությունները: 2000 թվականին գյուղոլորտում ընդգրկված են ե-ղել Էստոնիայի, Լատվիայի եւ Լիտվայի ա-շ-խատանակ բնակչոյթան համադասա-խանաբար 11, 16 եւ 20 տոկոսները, ՀՆԱ-ի 5.600, 4.000 եւ 4.800 դոլար ցուցանիշնե-րով: 2023-ին թասկերը հետեւյալն է՝ 2,7, 6,8 եւ 5,3 տոկոսներ, ՀՆԱ-ները 47.000, 40.000 եւ 48.000 հազարական դոլար: Անգամ այս թայմաններում հիշալ երկրների մարդիկ ո-րոշակի հանգամանքներում դժգոհում են ի-րենց իշխանություններից եւ մասնց հրաժա-րական են լուսհանգում, իրական ժողով-րակաղթանքային հասնում:

Նվաճած ժամանակահատվածում ՀՀ ՀՆԱ-ն 2.700 դոլարից հասել է 8.000 դոլա-րի, գյուղոլորտում ընդգրկվածների թիվն այդպէս էլ չի փոխվել՝ 33-34 տոկոս: Ինչո՞ւ, թարեմայի բարձրաստիճան լուստոնյաներ, հանրոյթան կողմից մոտված հարկերով ու տուրքերով լուսիկող իմա մասնագետներ: Տարիներ առաջ, երբ նախարարներից հա-մար անսական աշխատավարձ սահման-վեց, որը միջին կենսաթոշակառում սա-նում է 3 եւ ավելի տարիների ընթացքում,

խոսվեց ձեր աշխատանքի աղոյունակտես-թոյունից, որն այդպէս էլ չի արձանագրվում: Ձեր բազմաղթի հանդիողմաներն ավար-ս-վում են «**հետաքրքրված են ՀՀ տնտեսու-թյանը, ներուժը մեծ է, սակայն չի օգտա-գործվում, ՀՀ օրենքները նոյասակոր են ներդրումների համար**» եւ համանման ակ-նարկներով: Ինչ-որ կառույց կար՝ լուտա-կան հետաքրքրությունների ֆոնդ անվանու-մով, որտեղ 25 միլիարդ դրամ ծախսվեց ու ֆոնդը փակվեց, ամիսներ շարունակ դա-սական գործընթացներից է խոսվում:

Ակնիվ լուսոյթամբ զբաղվող ՀՀ շար-քային քաղաքացու քաղաքացու հա-ճախ է հարց հնչեցվում, թե է՞րբ իրակա-նում կսկսենք բարձր աղոթել, ասեմք՝ ա-ր-դեն իրաշակված մերձբաղթան երկրնե-րի այսօրվա մակարդակով: Հարցն ան-հարկի է, քանզի այն հիմնական շահա-ռու այրերից ուրեւ մեկին թարգաղթես չի հետաքրքրում: Այն, բոլոր թարգանքներում, կարող է աղետայի լինել:

Այսպէս էլ շարունակվում է աղփաի կար-գալիճակում իղարս երեալու գործընթացը, որն ընթանում է իղարս կեցվածով աղփա-սոյթանը հաղթահարելու անգորթամբ, դա դրստոյթան հանդեմ անկարողու-թյանը: Իշխանությունը ոգետրվում է թո-ղարկված լուստոնների կարծեցյալ շահե-կան տոկոսներով ու անմիջաղթես նախա-ճեռնում հերթական լուստի ճեալերողմը, երբ ժամեր առաջ վարչաղթես-նախազաի-խոսնակ եղյակով հալասում էին ՀՀ-ում փողի խնդիր չունենալուց:

Անեղյակ էին երկում տրող իրակիճա-կից. ո՞վ զիտի: Ահա ամբողջ եղելոյթանը, որ հեփաթ է հիշեցնում: Տխո՞ւր, թե այլ բնույթի՝ իմներդ որոտե:

Խաչատուր Մխիթարյան. «Թե՛ Ադրբեջանը, թե՛ Հայաստանը չեն կարող ...»

⇒ 1 Բայց կան ընդհանուր կանոններ. Դատարանները որոշ հարցերի շուրջ (ծագման երկրի եւ այնտեղ մշակական բնա-կություն ունենալու վերաբերյալ) ունեն կանխավարկած եւ կար-ծիք, որ լուտի հաշիվ առնվի: Այդ առումով միմեք մեկ տարի մի տարածքում բնակվածների հա-մար կարող է ժամանակավոր բնակոյթան վայր համարվել եւ չղտեք է անթայման մշանակի, թե վերջնական բնակավայրն այդտեղ է: Մեկ տարուց ավելը հա-մարվում է երկարաժամկեց կամ հիմնական բնակություն, ըստ մի-ջազգային իրավական լուրակտի-կայի: Գերմանիայի վարչական դատարանը հղում է անում Կա-նաղայում հրաղարակված որո-շումներին, որով ասում է նաեւ, թե հիմնական բնակությունը լուարունակում է որոշակի շարու-նակականություն: Դրան հղում անելով՝ Գերմանիայի վարչա-կան դատարանները եկել են այն եզրակացոյթան, որ մեկ տարի սահմանումը տրամաբանական է: Թեեւ Կարլսրուիտի վարչական դատարանի դատավորն ինձ ա-սաց, որ որոշ դեղիներում մույնիսկ

ավելի փչ ժամանակահատված կարող է բավարար համարվել, ե-թե այդ տնտեսում արդեն արմա-սավորում է եղել: Այսինքն՝ եթե կա բնակոյթան հաստատում, զրանցում, աշխատավայր, ընտա-նիքի տեղափոխում: Կոմիտե ա-սած՝ երբ մարդը Արցախից Հա-յաստան է եկել, տուն է գնել կամ վարձակալել, աշխատատեղ է ձեռք բերել, ընտանիքի հետ այն-տեղ ինտեգրվել, քաղաքացիու-թյուն է ձեռք բերել, դա արդեն հա-մարվում է մի հիմնական վեր-ջին բնակավայրը: Բայց իբրեւ ընդհանուր սահմանում կարելի է մեկ տարին ընտել, եւ դա միմեք հիմա «աշխատել է»: Կասելի վարչական դատարանի այդ գոր-ծում քննվող ընտանիքի անդամ-ները 11 ամիս էին բնակվել Հա-յաստանում, եւ դա բավարար էր, որ լուդեփն, թե Հայաստանը չի եղել իրենց մշակական կամ վեր-ջին բնակավայրը:

- Իսկ ունե՞ք հայցվորներ, որ Արցախի բռնազաղթից հետո գնացել են Ռուսաստան, կամ այլ երկիր, հետո մոդից՝ Հայաս-տան, հետո եկել Գերմանիա: Կամ ՌԴ-ից , այլ երկրից՝ ուղիղ ԳԴՀ:

-Նոր հայցվորներ ունեն, բայց մասնց գործը դեռ դատարանում չէ: Կուզենայի լուրգաբանել, թե ինչու է վերջին բնակավայրը կա-րելու: Զննոյթան առարկան ա-ռաջին հերթին քաղաքացիոյթան երկիրն է: Միայն այն ժամանակ, երբ քաղաքացիություն չկա, քնն-վում է այն երկիրը, որ վերջին հիմնական բնակոյթան վայրն է եղել: Սա Աղատտանի մասին 3-

րդ հողվածի տրամաբանությունն է: Եթե լուրգվի, որ ՀՀ քաղաքա-ցի է, անկախ այն բանից, թե որ-տեղ է բնակվել, առաջին հերթին Հայաստանն է համարվում ծագ-ման երկիր, որի վերաբերյալ լուտեք է գնահատական հնչի:

-Իսկ եթե արցախցին մեկնել է ՌԴ կամ Ուկրաինա, ունի այդ երկրի քաղաքացիություն, բայց քանի որ այնտեղ լուտեքազմ է, եկել է Գերմանիա, կարո՞ղ է ստանալ ԳԴՀ-ում փախտա-կանի կարգավիճակ՝ հաշիվ առնելով այն հանգամանքը, որ բռնազաղթի արհալիրից տրավմա ունեցողը լուտեքազ-մող երկրում չի կարող մնալ:

-Աղատտանի օրենքի 29-րդ հողվածի 4-րդ կետում մշված է, որ Գերմանիան իրավասու չէ քննել այն մարդկանց դիմումնե-րը, որ կարող են լուտեքազմու-թյուն ստանալ ԵՄ-ից դուրս զգնվող լուտեքություններից ուրեւ մեկում: Դրա մեջ կարող է մեքնել նաեւ ՀՀ-ն: Հայաստանը կարող է դիտարկվել որպէս այլընտրան-քային աղատտան տրամադող երկիր: Նույնը վերաբերում է այլ երկրների, ՌԴ-ին, Ուկրաինա-յին: Գերմանիան տեսականո-րեն կարող է հղում անել այդ հողվածին եւ լուդել հետեւյալը. Զանի որ անձը (անձինք) այն-տեղ առնվազն ունեցել են բնա-կոյթան թույլտվություն, այդ երկիրն իր (իրենց) համար աղա-հով, այլընտրանքային երկիր է հանդիսանում, եւ մերժել դի-մումը: Շուտով բազմաթիվ գոր-ծերի վերաբերյալ կարելու որո-շումներ լուտեք է կայացվեք:

Դրանց միջոցով արդեն կճեա-վորվի ամբողջական նախադե-ղային դատական լուրակտիկա: Սկիզբը դրվել է Կասելի որո-շումներով, լուտեք է լուրգվի այլ որոշումներով, լուտեք է լուրգվի այլ որոշումներով, որ Գերմանիա-յում արցախցիների վերաբերյալ ունենալ նախադեղային իրա-վումք: Վերջնական որոշումնե-րը Ադրբեջանում տրող իրակի-ճակի վերաբերյալ գնահատա-կան են լուարունակելու նաեւ: Թեեւ Գելզենփրիենի վարչա-կան դատարանի հրատաղ որո-ման մեջ արդեն նախնական գնահատական տրվել է: Այդու-հետ կանփոփվի ամբողջ գոր-ծը, եւ այդ մարդկանց կարգա-վիճակի հարցն իր հանգուցա-լուծումը կտանա: Պետեք է հաշ-վի առնեմք, որ այս գործերը վե-րաբերում են սահմանափակ բնակով անձանց, մասնց՝ որ Հայաստանում մեկ տարուց ա-վելի չեն բնակվել, եկել են Գեր-մանիա: Նրանք, որ հնարավոր է հետագայում գան, արդեն այդ կատեգորիայում չեն զգնվելու, եւ այս տրամաբանոյթամբ չեն քննվի մասնց գործերը: Հետեա-բար սա վերաբերում է սահմա-նափակ թվով մարդկանց, սղե-ցիֆիկ մի խմբի, որոնց վերա-բերյալ հետաքրքրական որոշում-ներ են կայացվել, կայացվելու:

Այս գործերի քաղաքական նշանակությունը. Այս մարդիկ ունեն փախտականի կարգավի-ճակ, քանի որ Ադրբեջանը խախ-տում է մասնց իրավումները՝ այդ մարդիկ չեն կարող վերադառնալ իրենց հայրենիք, սղյալ դեղիում՝ ԼՂ (Արցախ), քանի որ Ադրբեջա-

նի վերահսկողոյթան տակ է: Ան-կախ մասնից, թե Հայաստանը եւ Ադրբեջանն իրար հետ ինչ են թայմանավորվում, մարդկանց իրավումների իրացման տեսա-կան հնարավորությունը չի կա-րող կատեցվել ուրեւ լուտեքոյթան կողմից, քանի որ մասնց այդ լու-տեքությունների քաղաքացի չեն: Ա-ռավել հատակ՝ թե՛ Ադրբեջանը, թե՛ Հայաստանը չեն կարող այդ մարդկանց իրավումների վերա-բերյալ այնպիսի որոշումներ կայացնել, որ կկատեցնեն մասնց իրավումները:

Տարգաղթույթը վարեց
ԱՆԿՆԻՍ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆԸ
Գերմանիա

«ԱԶԳ» ԾԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԼՂ տարի
Հրատարակիչ

«ՎԱՅՆԻ ԹԵՃԵՅՆԱ»
սոցիալ-մշակութային
հիմնադրամ

Երեւան, Սայաթ-Նուվա 21Ա,
Տարածք 48, Երեւան 0001
e-mail: info@azg.am
azgdaily@gmail.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱՎՈՐ ԱՐԵՏԻԶԵԱՆ

Հաշիվաղաղութիւն (զովաղը)
հեռ. 010 582960

Համակարգչային տարածքը՝
«Ազգ» թերթի

Թերթի միւլթերի ամբողջական թե մաս-
նակի արտադրումները տղագիր մանուկի
միջոցով, ռաղիոհեռուատտեսութեամբ
կան համացանցով, առանց խմբագրու-
թեան գրաւոր համաձայնութեան խտիւ
արգելում են համաձայն ՀՀ հեղինակա-
յին իրաւումնի մասին օրենքի:

Նիւթերը չեն գրախոսում ու չեն վերա-
դարձում:

Գ տարով տղաւածները գովաղային են, ո-
րոնց բովանդակութեան համար խմբագ-
րութիւնը լուտախախտանութիւն չի կում:

“AZG” Weekly
Editor-in-chief H.AVEDIKIAN
Phone: 374 010 582960